

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Микола ДИВАК
_____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«ГЕОЕКОНОМІКА ТА ГЛОБАЛЬНИЙ РОЗВИТОК»

рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

галузь знань - 29 «Міжнародні відносини»,

спеціальність – 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітньо-наукова програма «Міжнародні економічні відносини»

кафедра міжнародних економічних відносин

Форма навчання	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Форма контролю
Денна	2	20	20	110	150	залік
Заочна	2	20	10	120	150	залік

**Тернопіль – ЗУНУ
2024**

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

"Геоелекономіка та глобальний розвиток"

1. Опис дисципліни "Геоелекономіка та глобальний розвиток"

Дисципліна "Геоелекономіка та глобальний розвиток"	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань (шифр, найменування) 29 «Міжнародні відносини»	Статус дисципліни: вибіркова дисципліна циклу спеціальної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 2	Спеціальність (шифр, найменування) 292 «Міжнародні економічні відносини»	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – 2 Заочна – 2
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – доктор філософії	Лекції: Денна – 20 год Заочна – 20 год Практичні заняття: Денна – 20 год Заочна – 10 год
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: Денна – 110 год Заочна – 120 год
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета й завдання вивчення дисципліни "Геоелекономіка та глобальний розвиток"

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни "Геоелекономіка та глобальний розвиток" є формування у здобувачів системного уявлення про сучасні геоелекономічні процеси, тенденції глобального розвитку, а також про взаємодію економічних, політичних та соціальних чинників у світовій економіці.

Дисципліна передбачає формування майбутніх фахівців з новим перспективним способом мислення, спроможних не лише застосовувати засвоєні знання, але й генерувати нові, на базі сучасних досягнень науки з врахуванням геоелекономічного виміру міжнародних відносин, що можуть бути застосовані в економічній, соціальній, організаційній, дипломатичній та громадській системах, пов'язаних із міжнародними економічними відносинами

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Головними завданнями курсу "Геоелекономіка та глобальний розвиток" є:

- формування у здобувачів комплексного розуміння та сучасного бачення розвитку сучасного геоелекономічного світу;
- оволодіння термінологією геоелекономіки та глобального розвитку як галузей знань;
- розуміння ролі геоелекономічних стратегій країн та регіонів у формуванні глобального економічного ландшафту;

- розвиток навичок оцінки глобальних економічних ризиків, викликів та перспектив, пов'язаних із трансформацією світового господарства;
- розуміння методів, механізмів і інструментарію сучасної регуляторної системи глобального економічного розвитку;
- аналіз основних моделей глобального розвитку та їх впливу на міжнародні економічні процеси;
- оволодіння вміннями системно оцінювати глобальні виклики для України для розробки стратегії національного економічного розвитку;
- формування вміння використовувати одержані знання у науково-дослідній діяльності здобувачів освіти та оперувати міжнародними статистичними та обліково-аналітичними базами даних.

3. Програма дисципліни "Геоekonomіка та глобальний розвиток"

Змістовий модуль 1. Засади геоekonomіки та глобального розвитку

Тема 1. Сучасний геоekonomічний світ та основи геоekonomіки

Поняття та зміст геоekonomіки та її місце в сучасній економічній науці. Зв'язок геоekonomіки з геополітикою та міжнародними відносинами.

Геоekonomіка та механізми її функціонування. Проблеми дотримання справедливості під час глобальних змін. Геоekonomічний правопорядок.

Інструменти геоekonomіки. Торговельна політика: митні бар'єри, санкції, торговельні угоди. Технологічні інновації та їх вплив на глобальну економіку. Валютні війни та фінансова стратегія.

Тема 2. Формування парадигми глобального економічного розвитку

Глобальний економічний розвиток у міждисциплінарному дискурсі. Індивідуалізація vs уніфікація глобальних перетворень. Глобальний розвиток як суспільно-економічний та історичний процес.

Глобалізація як основа геоekonomічних стратегій. Поняття глобалізації та економічного глобалізму. Часові параметри і основні етапи економічної глобалізації

Глобальні форми економічного розвитку. Індикативні виміри кількісних і якісних аспектів економічної глобалізації. Глобалізація vs «національний егоїзм». Транснаціоналізація і регіоналізація національних економічних систем в умовах глобальних трансформацій. Глобальні детермінанти конкурентоспроможності національних економік у геоekonomічному просторі.

Асиметрії глобального розвитку в концепціях традиційної (класичної) геополітики. Геополітичний дуалізм і нерівномірність глобального економічного розвитку: концепції «Північ – Південь»; «Захід – Схід». Концепції новітньої цивілізаційної геополітики. Асиметрії глобального розвитку як форма прояву взаємозв'язку політичних процесів з суспільними константами (економіка, культура, духовність).

Тема 3. Геоekonomічні актори та стратегії їх розвитку

Основні типи геоekonomічних акторів: держави, транснаціональні корпорації (ТНК), міжнародні організації, фінансові інституції та недержавні учасники.

Держави як геоekonomічні актори. Економічна політика держав: розвиток експорту, захист внутрішнього ринку, валютна політика. Інструменти впливу держави. Прямий державний контроль над стратегічними галузями (енергетика, транспорт тощо).

Транснаціональні (ТНК) і багатонаціональні корпорації (БНК) як геоekonomічні актори. Роль ТНК (БНК) у глобальній економіці. Стратегії ТНК (БНК). Географічна диверсифікація. Контроль над ресурсами та ринками. Альянси з державами для реалізації стратегічних проектів.

Міжнародні організації як регулятори геоekonomіки.

Регіональні економіки у глобальному світі. Геоekonomічна стратегія США, Китаю, ЄС, Індії. Конкуренція за ринки та інвестиції між регіонами.

Роль регіональних об'єднань. Переваги регіональних об'єднань та їх посилення позицій у глобальній економіці.

Фінансові інституції як гео економічні актори
Недержавні актори та їхній вплив на глобальний розвиток
Глобальні неурядові організації (НУО): Greenpeace, Amnesty International. Аналітичні центри.
Суспільні рухи.

Гео економічна стратегія акторів. Підходи до формування стратегій. Баланс між внутрішнім розвитком і зовнішньою експансією. Орієнтація на інновації або контроль ресурсів.

Змістовий модуль 2. Сучасні трансформації гео економіки та глобального розвитку

Тема 4. Гео економічна конкуренція і співпраця в контексті глобального розвитку

Поняття гео економічної конкуренції та співпраці.

Форми гео економічної конкуренції: торговельна конкуренція, технологічна конкуренція, ресурсна конкуренція: контроль над природними ресурсами (нафта, газ, рідкісні метали), фінансова конкуренція: контроль за міжнародними фінансовими потоками, домінування у глобальній валютній системі.

Інструменти гео економічної конкуренції. Економічні санкції. Торговельні угоди. Інвестиційна політика: спрямування капіталу у стратегічно важливі сектори. Пропаганда і лобізм: вплив на громадську думку або політиків для підтримки національних інтересів.

Гео економічна співпраця. Міжнародні організації як платформи для співпраці у сфері торгівлі, фінансів, екології (СОТ, МВФ, ООН).

Енергетичні альянси. Регіональні торговельні блоки. Спільні науково-технічні проекти у розвитку інновацій через міжнародну кооперацію.

Виклики у поєднанні конкуренції та співпраці

Тема 5. Перспективи гео економіки та глобального розвитку. Гео економічні виклики XXI століття.

Тренди глобального економічного розвитку. Цифрова економіка, криптовалюти та нові фінансові інструменти. Вплив технологічних проривів на структуру світової економіки.

Основні тренди та прогнозовані зміни в гео економіці. Нові центри економічного впливу. Сценарії розвитку глобальної економіки: поляризація, багатополярність чи новий порядок.

Етичні аспекти гео економічної діяльності. Корпоративна соціальна відповідальність. Баланс між економічними інтересами та екологічними обмеженнями.

Гео економічні виклики XXI століття. Глобальні економічні кризи. Перспективи для країн, що розвиваються, у гео економічному просторі.

Гео економічні виклики XXI століття. Зміна клімату, пандемії, геополітичні конфлікти. Роль гео економіки у вирішенні глобальних проблем. Перехід до сталого розвитку та "зеленої" економіки.

Тема 6. Гео економіка України: виклики та перспективи

Україна в гео економічному просторі. Економічна стратегія України на глобальному рівні. Інтеграція до ЄС і участь у міжнародних економічних організаціях. Експортний потенціал та залучення інвестицій.

Енергетична безпека України. Енергетична незалежність: виклики та шляхи досягнення. Потенціал розвитку відновлюваних джерел енергії. Гео економічні аспекти газового транзиту через Україну.

Інновації та конкурентоспроможність України. Розвиток інноваційних секторів економіки. Роль людського капіталу та IT-індустрії. Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості.

4. Структура залікового кредиту дисципліни "Гео економіка та глобальний розвиток"

Назва теми	Кількість годин			Контрольні заходи
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	

	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	
Змістовий модуль 1. Засади геоekonomіки та глобального розвитку							
Тема 1. Сучасний геоekonomічний світ та основи геоekonomіки	2	2	2	2	18	20	Заняття-диспут
Тема 2. Формування парадигми глобального економічного розвитку	4	4	4		18	20	Кейс-метод
Тема 3. Геоekonomічні актори та стратегії їх розвитку	4	4	4	2	18	20	Заняття конференція
Змістовий модуль 2. Сучасні трансформації геоekonomіки та глобального розвитку							
Тема 4. Геоekonomічна конкуренція і співпраця в контексті глобального розвитку	4	4	4	2	18	20	Дискусії
Тема 5. Перспективи геоekonomіки та глобального розвитку. Геоekonomічні виклики XXI століття.	4	4	4	2	18	20	Презентація наукових есе
Тема 6. Геоekonomіка України: виклики та перспективи	2	2	2	2	20	20	Заняття-диспут
Всього	20	20	20	10	110	120	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1.

Тема. Сучасний геоekonomічний світ та основи геоekonomіки

I. Питання для обговорення:

1. Поняття та зміст геоekonomіки та її місце в сучасній економічній науці.
2. Зв'язок геоekonomіки з геополітикою та міжнародними відносинами.
3. Геоekonomіка та механізми її функціонування.
4. Інструменти геоekonomіки.

II. Дискусійне обговорення інструментів геоekonomіки в глобальному розвитку

III. Вирішення ситуаційних завдань

Практичне заняття 2-3

Тема. Формування парадигми глобального економічного розвитку

I. Питання для обговорення:

1. Глобальний розвиток як суспільно-економічний та історичний процес.
2. Глобалізація як основа геоekonomічних стратегій.
3. Глобальні форми економічного розвитку.
4. Транснаціоналізація і регіоналізація національних економічних систем в умовах глобальних трансформацій.
5. Глобальні детермінанти конкурентоспроможності національних економік у геоekonomічному просторі.

II. Обговорення та критичний аналіз транснаціоналізації і регіоналізації національних економічних систем.

Дискусійне обговорення питань щодо протирічч глобального розвитку

III. Вирішення ситуаційних завдань та кейсів

Практичне заняття 4-5

Тема. Геоекономічні актори та стратегії їх розвитку.

I. Питання для обговорення:

1. Основні типи геоекономічних акторів.
2. Держави як геоекономічні актори.
3. Транснаціональні (ТНК) і багатонаціональні корпорації (БНК) як геоекономічні актори.
4. Стратегії ТНК (БНК).
5. Міжнародні організації як регулятори геоекономіки.
6. Регіональні економіки у глобальному світі.
7. Геоекономічна стратегія США, Китаю, ЄС, Індії.
8. Конкуренція за ринки та інвестиції між регіонами.
9. Роль регіональних об'єднань. Переваги регіональних об'єднань та їх посилення позицій у глобальній економіці.
10. Фінансові інституції як геоекономічні актори
11. Недержавні актори та їхній вплив на глобальний розвиток
12. Геоекономічна стратегія акторів. Підходи до формування стратегій..

II. Обговорення та критичний аналіз геоекономічних стратегій США, Китаю, ЄС, Індії.

III. Вирішення ситуаційних завдань

Практичне заняття 6-7

Тема. Геоекономічна конкуренція і співпраця в контексті глобального розвитку

I. Питання для обговорення:

1. Поняття геоекономічної конкуренції та співпраці.
 2. Форми геоекономічної конкуренції: торговельна конкуренція, технологічна конкуренція, ресурсна конкуренція: контроль над природними ресурсами (нафта, газ, рідкісні метали), фінансова конкуренція у глобальній валютній системі.
 2. Інструменти геоекономічної конкуренції..
 3. Геоекономічна співпраця. Міжнародні організації як платформи для співпраці у сфері торгівлі, фінансів, екології (СОТ, МВФ, ООН).
 4. Енергетичні альянси.
 5. Регіональні торговельні блоки.
 6. Спільні науково-технічні проекти у розвитку інновацій через міжнародну кооперацію.
- Виклики у поєднанні конкуренції та співпраці

II. Дискусійне обговорення глобальних трендів геоекономічної конкуренції

III. Вирішення ситуаційних завдань

Практичне заняття 8-9

Тема. Перспективи геоекономіки та глобального розвитку. Геоекономічні виклики XXI століття.

I. Питання для обговорення:

1. Тренди глобального економічного розвитку.
2. Основні тренди та прогнозовані зміни в геоекономіці.
3. Нові центри економічного впливу.
4. Етичні аспекти геоекономічної діяльності.
5. Корпоративна соціальна відповідальність.
6. Баланс між економічними інтересами та екологічними обмеженнями.
7. Геоекономічні виклики XXI століття.

II. Дискусійне обговорення сценаріїв розвитку глобальної економіки

III. Вирішення ситуаційних завдань

Практичне заняття 10.

Тема. Геоекономіка України: виклики та перспективи

I. Питання для обговорення:

1. Економічна стратегія України на глобальному рівні..
2. Енергетична безпека України.
3. Енергетична незалежність: виклики та шляхи досягнення.
4. Інновації та конкурентоспроможність України.
5. Розвиток інноваційних секторів економіки.
6. Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості.

II. Дискусійне обговорення економічного розвитку України в глобальному просторі

III. Вирішення ситуаційних завдань

6. Самостійна робота

Тематика	Кількість год Денна/Заочна
Тема 1. Сучасний геоекономічний світ та основи геоекономіки	18/20
Тема 2. Формування парадигми глобального економічного розвитку	18/20
Тема 3. Геоекономічні актори та стратегії їх розвитку	18/20
Тема 4. Геоекономічна конкуренція і співпраця	18/20
Тема 5. Перспективи геоекономіки та глобального розвитку. Геоекономічні виклики XXI століття.	18/20
Тема 6. Геоекономіка України: виклики та перспективи	20/20
Разом	110/120

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни "Геоекономіка та глобальний розвиток" використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- наскрізні і командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань і досліджень;
- публічні апробації результатів досліджень та виступи на наукових заходах.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Критерії оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни "Геоекономіка та глобальний розвиток" визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту

Модуль 1	Модуль 2
50%	50%
Поточне оцінювання	Самостійна робота
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання по темах 1-6	Підготовка та презентація дослідження (реферат, есе, презентація) на задану тему

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)

65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійне забезпечення викладання лекцій (проектор; on-line платформи: ZOOM; Google Meet)	1-6
2.	Система дистанційного навчання ЗУНУ moodle.wunu.edu.ua	1-6
3.	Пакет прикладних програм базових інформаційних технологій: MS Office	1-6
4.	Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome. Firefox)	1-6

Рекомендовані джерела інформації

1. Глобальна економіка: актуальні проблеми та вектори розвитку. Монографія / [С. С. Апальков та ін.] ; Дніпров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпро : ДНУ, 2021. 426 с.
2. Глобальна економіка: навчальний посібник / І. І. Вінченко, О. В. Гончаренко, С. В. Васильєв, К. М. Дідур. К. : ТОВ «ДКС центр», 2019. 234 с.
3. Глобалізаційні процеси у світовій економіці: виклики та можливості для України : колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. О.О. Борзенко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». К., 2022. – 264 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/Globalizaciyniprocesy-u-svitoviy-economiici.pdf>
4. Дем'янюк О., Ляшенко О., Турський І. Світова динаміка валового виробництва продовольства: підхід до аналітичного оцінювання структури. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 43. 2022. С.144-151. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-43-25>
5. Дем'янюк О., Зварич Р., Починок Н. Зовнішньоекономічні пріоритети України на глобальному ринку хімічної промисловості. Вісник економіки. 2023. Вип. 4. С. 232-242. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.04.232>
6. Довгаль О. А. Інтелектуалізація глобального економічного розвитку : монографія / О. А. Довгаль, Є. В. Фоміна. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 192 с. URL: https://karazin.ua/storage/static-content/source/documents/vydavnytstvo/2022/monohrafii/Dovgal_.pdf
7. Зварич Р.Є. Гоекономічні детермінанти альтерглобалізації. Монографія. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 376 с.
8. Ревякін Г. В. Закономірності циклічного розвитку глобальної економічної системи : монографія / Г.В. Ревякін. Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2020. 140 с. URI: <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/16443>
9. Ресурси та моделі глобального економічного розвитку: монографія / [Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, А.М. Колот, Я.М. Столярчук, та ін.]; за заг. ред. докторів екон. наук, професорів Д.Г. Лук'яненка та А.М. Поручника. К.: КНЕУ, 2011. 703 с.
10. Рогач О. І. Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка. Монографія / За ред. О. І. Рогача. – К.: «Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 368 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/37137>
11. Рокоча В.В., Одягайло Б.М., Терехов В.І. Гоекономіка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект): навчальний посібник. К.: Університет економіки та права

- «КРОК», 2017. 352 с.
12. Рокоча В.В., Одягайло Б.М., Терехов В.І. Глобальна економіка: парадигми та парадокси розвитку. Монографія/ за заг. ред. В.В. Рокочої. К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. 314 с.
13. Сучасна міжнародна економіка: підруч. [Білоцерківець В.В., Завгородня О.О., Золотарьова О.В. та ін.] ; за ред. В.М. Тарасевича. - Дніпро : ПБП «Економіка», 2019. 386 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3fmb_finan/Suchasna-mizh.-ekonomika.2019Bilotserkovets.pdf